

บทคัดย่อ

สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) หมายถึงการแปลความหมายของคำทั้งที่ปรากฏหรือที่ไม่เป็นที่รู้จักในภาษาแปลด้วยการใช้สิ่งทดแทนที่ใช้กันอยู่ในวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาแปลแล้วแทนการแปลด้วยเทคนิคอื่นๆ ตัวอย่างเช่น a black sheep อาจแปลว่า ลูกนอกคอก แทนที่จะแปลตรงตัวว่า แกะดำหรือแทนที่จะแปลด้วยการบรรยายว่าคนที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปและไม่เป็นที่ยอมรับ การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์การแปลด้วยเทคนิคการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเพื่อบรรยายชนิด ประเภท รูปแบบทางภาษาศาสตร์ และประเด็นทางวัฒนธรรม และเพื่อสรุปความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคนี้ ข้อมูลเป็นเอกสารที่สุ่มตัวอย่างมาจากเอกสารการแปลที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งมีความยาวประมาณ 1,000 หน้า โดยในส่วนของ 1 นำการแปลที่พบมาแยกประเภทตามความหมายออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่การแปลคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อาหาร ความเชื่อและศาสนา การชั่ง ตวง วัด คำอุทาน สุภาชิต และสำนวน ในส่วนของ 2 ได้สำรวจความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคนี้ได้พบว่า นักแปลส่วนใหญ่รู้จักและเคยใช้เทคนิคนี้อย่างระมัดระวัง โดยเห็นว่าเหมาะสมกับการแปลเพื่อบอกความหมายควบคู่ไปกับการเห็นภาพพจน์ และใช้เป็นทางเลือกโดยนักแปลผู้ชำนาญ มีการอภิปรายผลการวิเคราะห์และมีข้อเสนอแนะสำหรับนักแปลจากผลการวิจัย

คำสำคัญ การแปลอังกฤษเป็นไทย การบรรยายภาษา สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม วัจนปฏิบัติศาสตร์

Abstract

Cultural substitution refers to the translation of some known or unknown concepts in the source language by using the substitution from the culture of the receptor language rather than by other available means of meaning equivalence. For examples, *a black sheep* is translated into literal Thai as *a cub outside a pen* rather than *a person with different and unacceptable characters*, and *a corner stone* is translated as *a supreme pole*, rather than *an indispensable and fundamental basis*. This study analyzes cultural substitution in English to Thai translation in order to document its types, linguistic patterns, and cultural significance; and to find and draw conclusions as to the translators' opinion of this technique. In the first part of the study, culturally substituted items were randomly collected from 1000 pages of different types of English to Thai translated works which were published during 2007 to 2011. These data were then classified and listed according to their generic types and presented in categorized tables with their linguistic and cultural comments as findings. The generic types found are; people, animal, religion and beliefs, objects, time and measurement, places, foods, proverbs, and idioms. In the second part, 12 translators whose works have been published during the past 10 years were asked to fill in questionnaires and interviewed on their opinions on cultural substitute translation technique. The conclusions of the opinions are provided, and the recommendations for the use of the findings and for further research are offered.

Keywords: English to Thai translation, descriptive linguistics, cultural substitution, pragmatics